

Posamezna številka 1 Din mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrletna 13 Din. Cene inšeratom po dogovoru

PONEDELJSKI

SLOVENEK

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III. Telefon št. 2050 in 2996. — List izhaja vsak ponedeljek

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6. Poštni ček. račun. Ljubljana 15.179. Telefon št. 2992

Veličasten politični shod JRZ na Grosupliem

Razbita barka JNS in njen bajonet

Minister dr. Krek je dal uraden pregled o političnem položaju

Dne 4. oktobra.

Na prijaznem Grosuplju, kjer se je ob današnjem krasnem sončnem dnevu lepota Dolenjske še posebej odražala, je bil danes dopoldne lep shod JRZ. Po dopoldanski službi božji se je zbralo v prostorih bivše dr. Kosove tovarne veliko število kmečkih mož in fantov, da slišijo besede naših političnih predstavnikov.

Ob 10 se je pripeljal na Grosuplje minister brez listnice g. dr. Miha Krek v spremstvu tajnika JRZ in bivšega poslanca g. Franca Smodeja iz Belgrada ter g. Miloša Stareta iz Ljubljane. Pred poslopjem, kjer je bilo zborovanje, so zbrani moške in fantje ministra navdušeno pozdravili, dobrodošlico pa je izrekel ministru dr. Kreku in tajniku Smodeju predsednik krajevne organizacije g. Adamič.

Takoj nato se je začelo v prostorni in nabito polni dvorani zborovanje, ki ga je začel g. Adamič.

Govor ministra Kreka

Kot glavni govornik je nastopil minister g. dr. Krek, ki je med drugim izjavil:

Za narod pod vodstvom dr. Korošca

»Današnji shod pada v čas občinskih volitev. Če smo mogli občinske volitve razpisati točno v zakonitem roku, dasi smo šele pred enim letom prevzeli vladno v populoma kaotični in razdrapani državi, če smo s tem obremenili prevzeli tudi jamstvo, da se bodo te volitve vršile zakonito v redu in miru, da bodo pravi izraz narodove volje, da se bodo vršile poleg vsega predvsem svobodno — potem je to samo znamenje, da smo popolnoma uspeli v nameri, da vodimo narod in državo iz dobe zmede, zatiranja in preganjanja v novo dobo reda, miru in vladanja z ljudsko voljo.

Občinske volitve so se v mnogih krajih naše države že vršile. Povsod se je izkazalo, da je naša stranka pridobila v svoje vrste milijonske množice volilcev. V Sloveniji je od mnogih občin le nekaj takih belih vran, ki niso dale popolnega zapiranja naši stranki. Vse druge, torej ogromna večina, so volile naše stranke, ki so povsod in vselej šle za narod pod vodstvom dr. Korošca.« (Dolgotrajne ovacije dr. Korošču.)

Vsedržavna moč JRZ

»Pa ne samo pri nas v Sloveniji, kjer so bile volitve v zadnjem času, marveč tudi v Srbiji, kjer se je reklo, da naša vladna kombinacija ni ukoreninjena, se je pokazalo, da ima naša stranka n. pr. v sruču Srbije, t. j. v moravski banovini za seboj 83% vseh volilcev! Pri tem pa niso glasovali, kakor kdaj prej, ne mrtvi, ne tisti, ki so šli v Ameriko in ne tisti, ki bodo šele rojeni. Nismo nikogar silili, nismo se posluževali ne žandarjev, ne finančarjev, ne groženj. Bila je popolna svoboda. Lahko so imeli svoja zborovanja demokrati, lahko jih je prirejala združena opozicija, lahko jih je prirejala vsaka skupina, ki tam doli sploh obstoja. Postavili so si svoje liste v popolni svobodi, a se je izkazalo, da vsi ti naši nasprotniki, najsi so nastopili združeno ali ločeno, nimajo za seboj več kakor 17% volilcev. Teh 17 odstotkov je dokaz, da je bila svoboda: kjer jih je kaj bilo, tam so se lahko svobodno uveljavili!

Povem to radi tega, ker izidi občinskih volitev kažejo, da ima naša stranka v svojih vrstah res kompaktno in celotno bivšo Narodno radikalno stranko, bivšo muslimansko stranko in celotno našo Slovensko ljudsko stranko.

JNS na borzi ne notira več

Če pogledamo po naših nasprotnikih, vidimo najprej razbito stranko JNS. Razlika med JRZ in JNS je v tem, da je JRZ zgrajena iz preizkušnega materiala bivše SLS, NRS in JMO. Nova tvorba more nastati le iz preizkušnega materiala: če hočete napraviti čevlje, morate vzeti usnje; če hočete napraviti spomenik, morate vzeti kamen. Iz prejšnjih strank, preizkušenih v političnem življenju po medsebojnih dogovorih in skupnem delovanju, je stvorjena tudi sedanja JRZ. JNS pa je ustvarjena iz — nič. Hoteli so napraviti politično stranko brez materiala, iz — nič. Kaj takega more narediti le Bog. Oni niso ustvarjali svoje stranke iz večine Srbov, iz večine Hrvatov in iz večine Slovencev. Ne, narobe: ustvarjali so svoj politični stvar proti volji večine Jugoslovanov.

Tudi bajonet je material. Toda bajonet reže in pušča kri, ubija. Ni pa se že zgodilo na svetu, da bi bajonet dajal novo življenje. Politična stranka pa je zato, da zdrave sile naroda podpira in dviga. Kdor sedi na bajonetu, bo sedel samo toliko časa, dokler se mu bajonet ne prerije skozi in ne pride do kože. Vidimo, da je bilo tako z JNS. Kakor hitro je izgubila bajonet in oblast, je razpadla in nič in danes najdemo na njenih sledovih samo še tiste voditelje in stvaritelje, ki so hoteli iz nič nekaj napraviti. Ti voditelji dobro vedo, da JNS ni nič, ne vedo pa, kaj so sami. Vidimo torej, da JNS na političnih borzih več ne notira!

Ti generali brez armade tudi pravijo, da so nacionalisti. Toda, v času, ko smo imeli generalne vlade, ko ni bilo ne javne ne parlamentarne kritike, so magazine naše narodne vojske, mesto da bi jih v tistih letih konjunktur napolnili in zalozili, izpraznili, tako da bi naši fantje in moške, če bi bila sila, morali v klobukih in jopičih na bojišče! Če je to narodnost in nacionalizem, potem je nacionalist tudi vsaka propalica.

Delo sedanje vlade pa je dokaz, da še nobena vlada po prevratu za varstvo naše države ni tako naredila, kakor sedanja.«

„Moda ljudskih ironi“

Nato je prešel g. minister na ostale politične tvorbe, ki se hočejo pri nas uveljavljati. Ko so zvedeli, da je Blum v Franciji sestavil vladno ljudske fronte, so modo raznih front začeli prenašati tudi na naša tla. Toda vse to so samo posledice ambicij nekaterih samozvanih voditeljev, ki drugače nič ne pomenijo, a hočejo igrati v našem političnem življenju neko vlogo.

V nazornih besedah je nato g. minister povdral vso pogubnost boljševiškega delovanja, ki se hoče iz Rusije zašopiriti po Evropi. »Dokler so boljševiki kralji samo svoje nasprotnike, so nam lahko dopovedali, da koljejo buržuje. Toda danes, ko se koljejo med seboj, naj vsaj te žive in mrtve prične končno spravijo svet do spoznanja, da je boljševiški pokret samo režim neke židovske klike, režim, ki mu je dobrodošlo vsako sredstvo, da zruši in uniči vsakega, ki ne prisega na njegov politični evangelijski.

Ce hoče naš delavec podjarmiti samega sebe boljševiškim robom, krvnikom, potem naj to gibanje podpira. V nobenem slučaju pa naše delavstvo ne more pričakovati in naj svoje dejanske moči tudi od nikoder ne pričakuje, kakor iz naših lastnih sil, iz naših slovenskih tal, iz naše slovenske katoliške socialne tradicije v vidno vzajemnosti in ljubezni s kmetom, ob našem obrtniku in ob naši skromni industriji.«

„Slovenijo smo prodali...?“

Nato je g. minister obračunal tudi z raznimi agitatorji, ki pravijo, da »slo Slovenijo prodali, da se zanjo nič ne brigamo,« itd. »Dr. Korošec — je nadaljeval minister dr. Krek — je danes lak Slovenec, kakor je bil včeraj. Znal je braniti slovenske interese proti tuji nadvladi, znal jih je braniti proti pretilanemu centralizmu in zna jih braniti tudi danes. Da je temu tako, nam dokazuje dejstvo, da je Slovenija, odkar je na oblasti naša nova stranka, dobila iz državne blaginje toliko, kakor prej ni dobila skupaj v pelih letih. Smelo hrdim, da smo v tem letu branili v novi stranki slovenske interese v skladu z državnimi interesi tako, kakor jih še nikdar nismo mogli, nasprotniki pa ne hoteli ves čas od ujedinenja. Vsem novovstalim branilcem slovenskih interesov povejte samo to: danes, ko jim je dr. Korošec dal svobodo, je lahko trobil o slovenskih interesih. Takrat pa, ko so zaščitnike naših slovenskih interesov gonili v zapore in preganjanja, takrat teh novovstalih gospodov nikjer ni bilo slišati. Za to pa: naša slovenska ljudska fronta je tam, kjer je voditelj Slovencev!«

Govor Franca Smodeja Naše stališče o Hrvatih

Nato je povzel besedo glavni tajnik JRZ g. Fran Smodej, ki je najprej pojasnil del predzgodovine iz časa, preden je prišlo do končne ustanovitve nove stranke. V vsem je bilo vse dobro preiščeno in poznejši ter sedanji razvoj dogod-

Slovenski kmetje za svoje pravice Kmečki tabor na Brezovici

Brezovica, 4. oktobra.

Kmečka zveza, stanovska in strokovna organizacija slovenskih kmetov, ki je imela svoječasno organiziranih v svojih vrstah ogromno število našega kmetijskega ljudstva, pa jo je protiljudski režim leta 1931 nasilno zatrl, je spet razgibala življenje po naših vaseh. Videti je, da je ta pomembna organizacija slovenskega kmeta kljub razpustu ohranila svoje temelje in zaradi tega novo organizatorično delo hitro in uspešno napreduje. Obnovljena Kmečka zveza si je zastavila veliko nalogo: Organizirati med Slovenci silen in udaren kmečki pokret, ki se bo z organiziranimi srbskimi in hrvatskimi kmeti združil v močno jugoslovansko kmečko fronto, katera bo priborila kmetu kot najvažnejšemu in daleč najštevilnejšemu stanu v državi one pravice in ono gospodarsko blagostanje, ki mu po naravnih zakonih pripada. Ta kmečki pokret, ki ga med Slovenci kliče v življenje Kmečka zveza, pa je povsem nepolitičen, nestranski, neodvisen od katerekoli politične struje, zgolj stanovski in gospodarski ter je v njem mesta za vsakoogar brez razlike politične pripadnosti, ki mu je pri srcu kmečka pravda.

V dosegu tega svojega cilja je sklenila Kmečka zveza prirejati velike kmečke taborne po poednih okrajih Slovenije. Za danes je bil sklican kmečki tabor za okraj Ljubljana-okolica v Brezovici pri Ljubljani. Kljub temu da je bil istočasno shod ministra dr. Kreka v Grosupljem, se je vendar zbralo na taboru nad 1500 zavednih kmetov iz vseh vasi ljubljanske okolice. Oddaljenejši so prispeli s kolesi in vozovi. Lepo vreme je pripomoglo, da je tabor potekal v krasnem redu.

Dopoldne ob 9. je bila v farni cerkvi, ki je bila nabito polna, sv. maša s pridigo, ki jo je imel pisatelj Janez Jalen, po maši pa se je izpred cerkve pričel odvijati proti zborovalnemu prostoru

kov dokazuje, da se ustanovitelji nove stranke niso vračunali.

»Vse leto, odkar nam je dana možnost, smo to slovensko in državno slavno gradili pošteno. Cesar pa nismo mogli doseči, tega nismo zakrivali mi, marveč listi naši izdajalci, ki nam vedno vpadajo v hrbet.« Pri tem je g. Smodej vzel iz naše politične zgodovine primer, kako so izdajalci, ki delajo vedno proti interesom večine slovenskega naroda, preprečili dobre načrte, ki bi zadovoljili Slovence, Hrvate in Srbe. Pri tem je povdral potrebo po skupnem in složenem delu, ki more šele pri vztrajnih prizadevanjih dovesti k nam položaj, kakršnega si usvajamo in kakršnega smo si vedno želeli.«

Nato je g. Smodej govoril o Hrvatih in dejal: »Za časa diktature smo bili v zvezi s Hrvati. Tudi danes nas nič ne deli. Oni imajo svojo pol, kakor imamo svojo mi. Nikdar jih nismo odbijali, marveč želimo nasprotno: da bi imeli isto pol kakor mi, to je aktivno udeleževanje v političnem življenju. Ko je odšla JNS, ni bilo nikogar, ki bi mogel prevzeti vladno. Mogel bi jo prevzeti le Zivkovič, kar bi pomenilo vrnitev diktature. Le po dalekovidnosti dr. Korošca se je naša stranka, ki je mogla prevzeti v roke krmilo države. Mi Hrvatom ne bomo komandirali; od njihove zdrave pameti pa je odvisno, če se nam bomo priključili v graditvi naše države.«

Nato je g. Smodej prikazal prizadevanje sedanje vlade, da dovede v državo res blagostanje. To je vlada storila z mnogimi trgovinskimi pogodbami s tujimi državami, kjer naš ugled neprestano narašča in tako bo vlada delala tudi vnaprej. »K temu pa moramo tudi mi, vsak poseameznik, prispevati svoje, da bomo končno res lahko rekli, da je Jugoslavija naša domovina, za katero smo pripravljene preliti tudi kri!«

Govor Miloša Stareta

Gospod Smodej je žel za svoja izvajanja dolgotrajno pritrjevanje vseh zborovalcev, ki se je poleglo šele, ko je spregovoril g. Miloš Stare iz Ljubljane.

G. Stare je v poljudnih besedah opozoril zborovalce na vse, kar se ulegne dogajati pred občinskimi volitvami. Pri tem je zlasti opozoril na primer, ki so se dogajali pri prejšnjih volitvah. Predočil je nato zborovalcem prizadevanja dr. Korošca, da da ljudem zopet one občinske meje, ki so najbolj primerne in kakršne odgovarjajo krajevnim zahtevam, ne pa konjunktur posameznih političnih mešetarjev. Nazorno je nato prikazal g. Stare veliko delo vlade v tem, da je končno veljavno rešila vprašanje kmečke zaščite. Vlada je našla pol, po kateri je kmečka zaščita rešena in nobeden od prizadetih slojev ni uničen. Z veliko pozornostjo so nato zborovalci sledili podrobni obrazložitvi uredbe. Nekateri zborovalci so stajali tudi vprašanja, na katera je dajal pojasnila g. minister dr. Krek.

O domačih razmerah je nato spregovoril še župnik iz Skočjana g. Zupančič, ki je ožigal nekatere sramočne dogodke iz polpreteklega doba in pozval zborovalce, da se strnjeno, kakor vedno, tudi pri bodočih obč. volitvah zberejo pod zastavo svoje stranke pod vodstvom dr. Korošca.

V navdušenem razpoloženju je predsednik g. Adamič okrog pol dneva zaključil to izredno dobro uspelo zborovanje vrlih Dolenjcev.

stanovi, pod okriljem Kmečke zveze pa bo zakonita borba. Slovenski kmetje nikomur ne prete in ne žugajo, odločeni so doseči zmago potom evolucije, brez nasilstva in prelivanja krvi.

Kot eno prvih zahtev postavlja Kmečka zveza zahtevo po Kmečki zbornici. Brez Kmečke zbornice, v kateri si bodo kmetje svobodno volili svoje stanovsko zastopstvo, si ni mogoče misliti uspeha borbe za kmečko stvar. Zbornice pa so potrebne tudi zato, da ne bo mogoče vsakemu političnemu režimu rušiti kmečkega gospodarstva in mu nalagati vedno novih bremen.

Kmečka zveza stoji na stališču, da se tudi naša država kolikor mogoče stanovsko organizira. Potrebno je, da se predvsem organizira kmečki stan, ki predstavlja 80 odstotkov prebivalstva v državi. Slovenci imamo Kmečko zvezo, Hrvatje »Gospodarsko slovo«, Srbi so organizirani v svojih združenjih: Ni več daleč čas, ko se bodo vse tri organizacije združile v veliko enotno jugoslovansko kmečko fronto, ki bo kmetu izbojevala njegovo staro pravdo! (Dolgotrajno viharno odobravanje.)

Za Janezom Brodarjem je spregovoril predsednik okrajne Kmečke zveze

Ignacij Šubelj

Z Ježice, ki je v jedrnatih besedah orisal položaj slovenskega kmeta v posameznih zgodovinskih razdobjih ter zlasti popisal katastrofalno položaj slovenskega kmeta v sedanjem času. Davčna bremenost je neznanost, kmečki pridelki se prodajajo po nesramni ceni, po slovenskih vaseh pa dan za dnem poje boben. Govornik je povdral zahtevo po spremembi davčnega sistema, agrarne zakonodaje in carinske politike, s katero se lahko posredno zboljša kmetov položaj. Govornik je nadalje našteval težave okoliških kmetov, zlasti mitnino, ki vrže ljubljanski mestni občini na leto 24 težkih milijonov. Končno je govornik posvaril zbrane fante in moške ter žene, naj se varujejo pred velikim sovražnikom, ki zadnje čase ruje po slovenskih vaseh. To je komunizem, ki pomeni za kmeta gorje in pogubo. Za kmeta mora biti geslo: Nazaj k naši domači grudli!

Zborovalci so g. Šublja za njegova temeljita izvajanja nagradili s toplim aplavzom.

Kot tretji govornik je nastopil odvetnik

dr. Jos. Voršič

iz Ljubljane, agilen sodelavec v Kmečki zvezi. V svojem programatičnem govoru je najprej povdral, da majhen slovenski narod radi političnih trenj preveč izgublja na svojih silah, ki bi moral stati kompaktno na braniku svoje neodvisnosti, svoje svobode ter budno stati na straži pred germansko in romansko invazijo. In če pogledamo zraven še hrvatski in srbski kmečki narod, potem je treba izraziti tisto željo, ki je želja celokupnega jugoslovanskega kmetijskega ljudstva, da se doseže med temi narodi kompromis. Pri nas gospodarstvo ni na visku, zlasti kmetstvo gospodarstvo je primitivno, brez načrtov. Ali ne bi naše politične stranke tu našle hvalnega polja za delo, če bi opustile aspiracije po narodni hegemoniji? Kmečka zveza je tista organizacija, ki si je dala nalogo, da družji, ne pa ruši. Ona hoče, da se tudi naša javna politika posveti izključno gospodarskim in socialnim vprašanjem našega kmečkega ljudstva.

Ce se ozremo na gospodarske pogoje v naši državi, vidimo, da so različni, tako različni, da ne morejo za vse pokrajine veljati ista gospodarska in zlasti agrarna zakonodajstva. Zaradi tega je upravičena zahteva po čim večji samostojnosti posameznih pokrajin. Slovenci moramo stremeti za tem, da se finančno osamosvojimo, za skupne državne zadeve pa prispevamo sorazmeren delež.

Nadalje je govornik odločno postavil zahtevo po popolni odpravi mitnine na kmetijske pridelke, se pobavil še z drugimi preračili zahtevami kmeta ljubljanske okolice, kakor z vprašanjem Barja in regulacije Save ter Ljubljanice in zaključil svoj govor s pozivom, da ne sme biti slovenskega kmeta, ki ne bi bil zaveden član Kmečke zveze!

Temperamentni in učinkoviti govor dr. Voršiča je vzbudil v poslušalcih vihar aplavza.

Nato je tajnik Kmečke zveze dr. Stane Zupan prečital naslednji dve resoluciji:

Resolucije

Kmetje, zbrani na svojem taboru, zahtevamo čimprejšno uzakonitev minimalnih cen kmečkimi pridelkom. Kakor one, ki krivično navijajo cene, naj se kaznuje tudi one, ki cene našim produktom krivično tlačijo.

Zahtevamo od banke uprave v Ljubljani, da vprašanje pasme goveje živine uredi tako, kakor je krajevnim potrebam in razmeram primerno. Ugotovljamo, da je ljudi, ki so delali tozadevno uredbo, vodil predvsem politični motiv. Zato je ta uredba koristila samo onim, ki so drago prodajali plemensko živino, škodovala pa vsej ljubljanski okolici, kateri usiljena pasma ne ugaja.

Sava v ljubljanski okolici ogroža na tisoče ha polja ter mnogo stanovjskih hiš in gospodarskih poslopj. Na tem mestu ugotovljamo, da se je vložilo že nešteto prošelj na oblastva, ki so ostala napram njim hladna. Kmečki tabor na Brezovici soglasno dviga svojo zahtevo po regulaciji Save in Ljubljanice.

Da se morejo zahteve in potrebe kmečkega stanu na merodajnih mestih obrazložiti in uveljaviti, je potrebno kmetom stanovsko zastopstvo — Kmečka zbornica. Zahtevamo Kmečko zbornico, v katero imajo pravico voliti svoje zastopnike samo kmečki ljudje, zbornico, ki naj bo svobodna in neodvisna zastopnica pravice in zahtev kmečkega stanu, zbornico, ki bo več kakor samo posvetovalni organ, ki bo imela pravico in dolžnost o zadevah, ki se izključno tičejo kmečkega prebivalstva, odločilno besedo.

Kmetje v ljubljanski okolici smo izključno navezani na Ljubljano. Ze itak majhno vrednost naših pridelkov nam katastrofalno uničuje mitnina. Kmetje, zbrani na svojem taboru na Brezovici, združujemo solidarno zahtevo po odpravi mitnino. Za ta čas pa, dokler se mitnine ne odpravijo popolnoma, predlagamo in zahtevamo sodeče:

1. Vajnejši kmečki proizvozi v ljubljanski okolici naj postanejo mitnine prosti, na vse druge proizvode naj se mitnina zniža na minimum.

Nadaljevanje na strani 2 spodaj.

Italija - Jugoslavija

Zanimiv odmev v Parizu

Pariz, 4. oktobra. AA. »Tempse je objavil poročila svojega poročevalca v Rimu o vtisu, ki ga je na italijanske politične kroge napravila znana izjava predsednika jugoslovanske vlade dr. Milana Stojadinovića glede novega jugoslovansko-italijanskega trgovinskega sporazuma. List pravi med drugim: Komentarji italijanskega tiska ne pomenijo nič drugega nego voljo italijanskega ministrskega predsednika, da zboljša odnose z Jugoslovijo in jih postavi na trdno podlago. Mussolini je že v svojem govoru 6. oktobra 1934 ponudil Jugoslaviji roko, toda njegove namere glede političnega sodelovanja je onemogočil tragični atentat v Marseillen. Po dveh letih je sedaj Italija Jugoslaviji ponovno ponudila roko. Rimski politični krogi izražajo nado, da bo prav kmalu prišlo do zblizanja med Rimom in Belgradom.

10.000 policistov ščiti komunistični zbor v Parizu

Celodnevni pretepi med komunisti, policijo in „Ognjenimi križi“

Pariz, 4. oktobra. c. V Parizu so bile danes ves dan velike politične demonstracije. Spoprijeli sta se dve stranki: komunistična in pa stranka bivše organizacije Ognjenih križev, ki se sedaj imenuje Francoska socialna stranka in jo vodi znani polkovnik de la Rocque.

Povod današnjim pretepom je dala odredba notranjega ministra, ki je prepovedal shode francoski socialni stranki, dovoljuje jih pa levičarskim strankam. Ognjeni križi so sklenili, da bodo komunistom danes razbili njihov shod pred vratmi Pariza v Parc des Princes. Že vso noč so se razvijali pretepi med levičarji in pa med »Ognjenimi križi«. Polkovnik de la Rocque je vsem svojim organizacijam v Parizu izdal povelje, da morajo zjutraj zasesti zborovališče. Prav tako pa tudi zasesti vse izhode podzemeljske železnice. Tako bi bil komunistični shod preprečen. Toda notranje ministrstvo je za to povelje izvedelo in policija je dobila ogromna ojačenja, tako da lahko rečemo, da je danes okoli 10.000 redarjev moralo ščititi komunistični shod in razganjati obe sprli stranki, kjer bi se lahko razvili sliki in nato pretepi.

Ob 10.30 dopoldne je 300 »Ognjenih križev« zasedlo dohode do parka. Kmalu nato je okoli 100 »Ognjenih križev« zasedlo izhod podzemeljske železnice pri Porte de St. Clou. Policija jih je hitro razgnala. Ob 10.35 je iz južne smeri parka prikorakalo 350 »Ognjenih križev«, po boulevardu Murat pa je prikorakalo 4000 »Ognjenih križev«. Ob 10.40 je po ulici Lyauthexia prikorakalo 2000 »Ognjenih križev«. Vsi ti oddelki so hoteli zasesti vse ulice okoli parka, policija pa je z močnimi oddelki zasedla ulice in mobilna garda na konjih je razgnala »Ognjene križe« v ulice proti jugu Pariza. Kmalu nato je oddelek 700

»Ognjenih križev« zasedel izhodišče podzemeljske železnice pri Auteuillu, policija pa jih je razgnala. Ob 11.30 je prikorakalo 10.000 »Ognjenih križev« in močno potisnilo proti parku. Policija je do opoldne aretirala 300 »Ognjenih križev«.

O 13.20 se je začelo novo premikanje ljudskih množic proti parku, ker so se sedaj začeli zgrinjati komunisti na svoj shod. Ob 13.30 je prikorakalo 6000 komunistov, da bi šli v park, policija pa jih je morala kanalizirati po stranskih ulicah, kjer je po prejši izpraznila »Ognjene križe«. Ob pol 2. so odprli zborovališče, ob 14. uri pa je iz južne strani 550 »Ognjenih križev« vdrlo skozi policijski kordon in hitelo proti parku. Ko je mobilna garda na konjih pribitela policiji na pomoč, so jo »Ognjeni križi« sprejeli z vzkliki »Živela vojska«. Ob pol 3. je v park prišlo že 17.000 komunistov in shod se je začel. Tedaj pa se je močnemu oddelku »Ognjenih križev« posrečilo približati ograji parka in tam se je začela bitka s pestmi in palicami, ki je trajala približno pol ure. Šele ob 15.30 je policija razdvojila nasprotnike in število aretacij je doseglo 1000. Policija je v svo silo odganjala »Ognjene križe« od okolice parka in ob 16.30 je policija imela že 1300 »Ognjenih križev« aretiranih. Ob 17.30 je bilo na komunističnem shodu zbranih 40 tisoč ljudi in shod je potekel mirno.

Medtem je policija »Ognjene križe« potisnila v središče mesta proti »Zvezdi«, kjer se je ob 17.45 začela bitka med policijo in »Ognjenimi križi«, ki so se zabarikadirali v neko kavarno na oglu »Zvezde«. »Ognjeni križi« mečajo steklenice in pohištvo kavarne na policijo, ki oblega kavarno.

Shod komunistov se je zaključil ob 18.50 in policija odvaja zborovalce po stranskih ulicah tako, da se je razhod množic do pol 8. ure zvečer vršil brez incidentov.

Razkol v Heimwehru

Fey grozi Starhembergu

Dunaj, 4. oktobra. b. V tukajšnjih političnih krogih so precej v skrbeh zaradi najnovejšega spora, ki je nastal med knezom Starhembergom in majorjem Feyem, ki je bil izključen iz članstva Heimwehra, ker je osumljen, da je sodeloval pri umoru pokojnega kanclerja Dollfusa. Major Fey je trdovratno ostal pri svoji izjavi, da so vse obtožbe proti njemu neupravičene in izmišljene ter

nesramne klevete. V zvezi s tem je major Fey zagrozil knezu Starhembergu, da bo prevzel vodstvo v Heimwehru, ker ve, da je več kakor 70% členov Heimwehra na njegovi strani. Zaradi tega ni izključen, da bo moral v tem sporu posredovati državni kancler dr. Schuschnigg, ki mu je zelo neprijeten ta spor.

Hermann Wendel umri

Pariz, 4. oktobra. b. Sloviti nemški pisatelj in zgodovinar jugoslovanskega zedinjenja Hermann Wendel je v Parizu, kamor je moral preganjan od hitlerjske Nemčije zbežati, nenadoma umrl.

Hermann Wendel se je l. 1884. rodil v Metzju v Lotaringiji. Njegov oče je bil Nemec iz srednje Nemčije, njegova mati pa Porenčanka in v tej krvni zvezi je treba iskati njegovo notranje nagnjenje k latinski, bolj mehki in nežni kulturi. Ze v srednji šoli se je naučil gladke latinščine, ki mu je prišla pozneje prav, ko je proučeval razmere v Albaniji ter od tam potoval v Prizren in zopet nazaj čez gorovje v Dalmacijo, koder mu je latinščina služila, da se je mogel razgovarjati z domačimi duhovniki in drugimi kulturnimi delavci. Od takrat je bil Wendel takorekto pridobiljen za balkansko področje in iz te njegove ljubezni, ki ga je spremljala resna želja temeljito spoznati tudi vso zgodovinsko ozadje balkanskih kultur, so zrasla njegova velika zgodovinska dela, s katerimi je kot eden največjih glasnikov teptanih narodov svoje prispeval, da je zgodovina o njih spregovorila in da jih je sodoben rod državnikov spoznal in se začel z njihovo usodo resno pečati. Njegove knjige »Macedonija in mir«, »Južnovzhodna evropska vprašanja«, »Jugoslovansko vprašanje«, »Iz in o Jugoslaviji«, »Križem po slovanskem jugu«, »Jugoslovanske silhuete«, »Iz jugoslovanskega sveta« so kulturni dokumenti iz naše velike dobe. Še bolj temeljito se je razpisal o Jugoslaviji v svoji monumentalni zgodovinski knjigi »Boj Jugoslovancev za svobodo in zedinjenje«, ki je izšla l. 1925. in predstavlja spis, ki ga bo moral jugoslovanski zgodovinar vedno in vedno v roke vzeti. Revolucija v Nemčiji ga je vrgla iz njegovega ustvarjanja. V Parizu je bolj životalni kot živel. Tako ga je zalezla bolezen, ki ji je sedaj tako naglo podlegel. Jugoslavija mu ohrani trajan spomin.

Iz Španije

Madrid, 4. oktobra. AA. Uporniška letala so se večeraj popoldne pojavila nad Madridom in so bombardirala nekatere strateške važne objekte v madridski okolici. Svoje naloge pa bela letala niso popolnoma dosegla, ker jim ni uspelo bombardiranje letališča Getafe.

2. Oblast naj nemudoma poskrbi za to, da bo kmečkemu prebivalstvu v ljubljanski okolici natančno poučeno o mitninskih tarifih.

3. Od na trg pripeljanih proizvodov, ki se ne prodani vračajo iz Ljubljane, naj se pobrane mitnine vrnejo.

4. Uradništvo na mitnici naj od pristojnega oblasti dobi navodila, v smislu katerih naj se mitnina pobira na dostojen način in pravično.

Obe resoluciji sta naleteli na spontano odobravanje navzočih kmetov. S tem je bil tabor, ki je res lepo uspel in že pokazal prve sadove vztrajnega dela Kmečke zveze na organiziranju slovenskega kmeta, zaključen in kmetje so se pričeli razhajati na svojedomove, zadovoljni s tem, kar so slišali ter odločili, da uravnajo svoje delo in borbo pod okriljem svoje stanovske organizacije Kmečke zveze.

Reuter poroča iz Lizbone: V brzojavki, ki jo je poslal svjemu zastopniku v Londonu, izjavlja general Franco, da niso resnični glasovi, da bi bil obljubil španska pomorska oporišča in španski Maroko katerim državam za uslugo, ker podpirajo uporniško gibanje. Dalje pravi general Franco v tej brzojavki, da bo nacionalistično špansko gibanje lojalno spoštovalo vse pogodbe.

Baje so prepis te brzojavke izročili tudi nekemu visokemu funkcionarju britanskega zunanjega ministrstva s prošnjo, da ga pokaže predsedniku vlade Baldwinu.

St. Jean de Luz, 4. oktobra. b. Čuje se, da je vladna profiteljska artilerija s hudim ognjem odbila velik napad najmodernejših trimotornih letal, s katerimi razpolagajo uporniki. Ta letala so dobavili upornikom inozemci. Vlada trdi, da so vsi izidi bilk v zadnjem tednu v glavnem zadovoljujoči, zlasti pa je povdarila, da se branitelji Bilbao dobro držijo.

Burgos, 4. okt. b. Danes je vstaška vlada pod vodstvom državnega glavarja generala Franca izdala prvo številko uradne »Gazette«. Prvi odlok nove vstaške vlade se nanaša na reorganizacijo vseh uporniških vojnih sil. Po novi razdelitvi se bela armada deli v severno in južno. Sedež severne bo v Valladolidu pod vodstvom generala Molleja, sedež južne armade pa bo v Caceresu pod vodstvom generala Queipo de Llana. General Cabanellas je imenovan za vrhovnega vojnega inspektorja.

Rdeča poročila

Moro, 4. okt. b. V teku današnjega dne se je posrečilo rdečim miličnikom potisniti bele čete okrog Toleda na njihove prejšnje postojanke, ki so jih utrdile pred zasedbo mesta. V teku so važni pokreti rdečih čet, ki so v najstrožji tajnosti. Nove okrepitve, ki ne prestopajo prihajajo iz Madrida, so oživele ves sektor okoli mesta Olias del Rey, ki se nahaja 30 milj južno od Madrida ob glavni cesti Madrid-Toledo. Prve bojne črte se raztezajo čez zelo važni železniški most in iz izven mesta Mora, ki leži skoraj 55 milj južno od Madrida. Prve bojne črte tako jugozapadne kakor tudi jugovzhodne imajo krivo obliko in so neprestano izpostavljene strahovitim nasokom belih čet, katerim so dodeljeni afriški strelci. Vsa gibanja čet se vodijo zelo tajno, večinoma ponoči, ker hočejo voditelji rdeče armade obvarovati svoje vojske pred močnim letalstvom, s katerim razpolagajo beli.

Rusija - Japonska

Moskva, 4. oktobra. b. Da se doseže zboljšanje odnosov med Japonsko in Rusijo, sta obe vladi sklenili sporazum, ki določa pravice japonskih ribičev na obali sovjetske Rusije na Pacifiku. Sporazum se ni bil sporočen javnosti, vendar pa je pričakovati, da bodo sedaj prenehali neprestani obmejni spopadi, ki so vedno grozili, da izzovejo vojno.

Zagreb, 4. oktobra. b. Z jutranjim brzovlakom je prispela v Zagreb skupina 11 nemških časnikarjev. Časnikarji so si ogledali vse zanimivosti mesta.

Domači odmevi

Uzunovič beži iz JNS

Belgrad, 4. okt. m. Zaradi sprejema Jevtiča, Popovića in dr. Kojića v JNS izjavljajo danes Uzunovičev ljudje, da bo v znak protesta Uzunovič podal ostavko na čast častnega predsedstva v stranki in da se bo umaknil iz stranke. Isto bodo storili tudi senatorji, Uzunovičevi pristaši v senatu, ki že od vseh početkov niso odobravali akcije fašistične skupine v stranki, ki so jo, kakor znano, vodili bivši samostojni demokrati. Tako bodo sedaj po odhodu Uzunovića in njegovih ljudi iz stranke ostali v JNS samo fašisti Petra Živkovića in Jevtića pa vse do glasnogovornika Banjanina in njegovega oprede dr. Kramerja, ki navsezadnje mora biti le hvaležen Jevtiću, da mu je pri zadnjih dopolnilnih volitvah v senat preskrbel parletno zatetje v senatu ter bo radi tega dr. Kramer kakor tudi ostali njegovi tovariši osebni spor z lahkoto poravnali z Jevtičem in njegovo družbo. Drugače idejno stojita kakor vsi ostali na istem programu.

Belgrad, 3. okt. m. Dne 5. oktobra se bodo sestali v Bukarešti glavni predstavniki zdravstvene službe držav Male zveze. Jugoslovansko zdravstveno službo bo zastopal načelnik sanitetnega oddelka v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje dr. Stevan Ivanič, ravnatelj osrednjega higijenskega zavoda.

Shod obrtnikov v Belgradu

Belgrad, 4. oktobra. m. Na vrtu restavracije Kolarac so imeli danes tukajšnji obrtniki in trgovci shod proti Bati, Tivarju in Meintu. Na shodu je govorilo več govornikov, ki so bili proti inozemskemu kapitalu, raznim kartelom in so povdarjali težave, s katerimi se mora boriti trgovski in obrtniški stan. V posebni resoluciji, ki jo bodo poslali kraljevski vladi, zahtevajo nujno rešitev vprašanja razdolžitve raznih gospodarskih stanov in reformo sedanje davčne zakonodaje. Dalje zahtevajo prepoved vseh kartelov in raznih velikih trgovskih podjetij ter strogo kontrolo nad tujci. Shod se je zaključil v popolnem redu in miru.

Belgrad, 4. oktobra. m. V prihodnjih dneh bodo nad Belgradom in Zemunom letalske vaje proti nemadnemu napadu prestolice iz zraka. Vaje se bodo vršile podnevi in ponoči. Pričetek vaj bodo objavile sirene tovarn in ladij v pristanišču.

Seaton Watson

Belgrad, 4. oktobra. m. Angleški klub je priredil snoči slavnostno večerjo na čast Seatona Watsona. Večerje se je udeležil tudi naš poslanik v Londonu dr. Grujić. Watson je bil tudi pri predsedniku vlade Stojadinoviću in notranjem ministru dr. Korošcu.

Shod JRZ v Valjevu

Belgrad, 4. oktobra. m. Pred številno množico sta imela danes dopoldne velik shod JRZ v Valjevu ministra Juraj Jankovič in Šefkija Behmen. Oba govornika sta tolmačila zborovalcem dosedanje uspešno delo kr. vlade, tako pri urejanju notranje politike, kakor tudi v pogledu gospodarskega dviga vseh stanov. Minister Jankovič se je v svojem govoru zavzemal tudi za obrtniški in trgovski stan ter je dejal, da hoče kr. vlada tema dvema stanovoma pomagati in jima posvetiti vso svojo pozornost. Izvajanja obeh govornikov so zborovalci sprejeli z velikim odobravanjem.

Zivahnost na mariborskem sadnem sejmu

Današnji nedelji, ki se je vsa iskrila v krasnem jesenskem razpeloženju, je podal sadni sejem posebno obležje. Mesto je obiskalo izredno veliko ljudi, zlasti kmetov iz bližnje in daljnje okolice, ki so se vsi ustavljali na sadnem sejmu, kjer je vladalo ves dan, predpoldne in popoldne, neobičajno živahno vrvenje. Posebno pozornost je izkazal prireditvi ban g. dr. M. Natlačen, ki večeraj ni mogel priti k otvoritvi, pa se je pripeljal danes dopoldne v Maribor ter si v spremstvu sreskih glavarjev dr. Popovića in dr. Šiške, mestnega župana dr. Juvana in podžupana Žebota ter predstojnika policije dr. Trstenjaka ogledal sejem. Tolmači so mu bili člani prireditvenega odbora. Gospodu banu je prireditveni izredno ugajala ter je izrazil o njej z vso pohvalnostjo.

Letošnji sadni sejem je zaradi slabe letine manjšega obsega, kakor je bil lansko leto. Pozna se, da mariborska okolica skoraj nima jabolka z izjemo št. Petra pri Mariboru. Napredni šentpeterski sadjarji so tudi letos kljub najtežjim razmeram in bolezenskim napadom, katerim je bilo sadje izpostavljeno, znali pričarati krasna jabolka, s katerimi dominirajo na razstavi ter vzbujajo upravičeno pažnjo. Sadni sejem bo odprt še jutri ter pripravljamo vsakomur, da si vzorno razstavo ogleda.

Deset letnica „Poštnega roga“

»Poštni rog«, pevsko društvo mariborskih poštarjev, slavi večeraj in danes 10 letnico svojega obstoja in neumornega delovanja na glasbeno-prosvetnem polju. Proslava se je izvršila v velikem okviru in ob splošni pozornosti mariborske javnosti, ki spremlja idealna stremjenja naših poštarjev z velikimi simpatijami. Prvi del proslave se je izvršil sinoči s koncertnim nastopom v dvorani na Aleksandrovi cesti 6. Koncert je priredilo društvo »Poštni rog« pod vodstvom dirigenta učitelja Nerata. Nastopil je moški zbor 28 pevcev, ki je prepeval zelo lepo in ubrano umetne in narodne pesmi ter je vzbudil upravičeno priznanje. Pred koncertom je pozdravil goste predsednik »Poštnega roga« g. Jurij Zula, ki je v uvodnih besedah obrazložil kralko zgodovino ustanovitve društva in njegovo delo tekem 10 let. Nato je povzel besedo podporni član društva ravnatelj Cirilove fiskarne Franč Hrastelj, ki je izrekel društvu iskrene čestitke k jubileju in govoril o pomenu in namenu peja. Koncert je bil zelo lepo obiskan.

Danes dopoldne pa je bil najprvo sprejem tovarišev iz Ljubljane, ki so prisneli v Maribor s svojim praporom. Ob 10. so jih pozdravili mariborski poštarji s svojo godbo na kolodvoru, od koder se je nato razvil lep sprevod po mestnih ulicah. Na čelu je korakala poštarška godba, za njo so nosili zastavonoše prapore ljubljanskega pevškega društva poštnih uslužbencev, pevškega društva »Maribora« in »Nanos«. Sprevod je šel do društvenih prostorov »Poštnega roga« v Stolni ulici, ob 11. pa se je vršila v stolnici sv. maša za pokojne izvršiočce in podporne člane, ki jo je imel katehel g. Avgust Spart, ministrirala pa sta dva poštarja v uniformi. Pri sv. maši je ubrano prepeval »Poštni rog«. Proslava se je zaključila danes popoldne z velikim pevskim koncertom mariborskih pevskih društev, včlanjenih v Ipravčevi pevski župi v dvorani na Aleksandrovi 6. Bila je to zopet lepa revija mariborskih pevskih

zborov, ki so se kosali med seboj v pevski umetnosti. Do koncertu se je istotam vršila uspeša družabna zabava.

Mariborski drobiž

Maribor, 4. oktobra.

Prva slana je pobelila danes zjutraj Maribor in okolico ter napravila zlasti po vrtovih precej škode, ker je oparila občutljivo zelenjavo.

Trgatev se je pričela. Danes popoldne se je pričela v mariborski okolici splošna trgatev. Večina vinogradov je oživila, vendar se letos pri bralvi ne razlega vesela pesem. Vinogradi bodo kmalu obrani, pridelka pa bo malo, da tega ne pomnijo že dolgo vrsto let.

Tak beg je sumljiv. Pred nekaj dnevi je bil izpuščen iz preiskovalnega zapor brezposelni delavec Ivan Podgornik iz Ruš, ki je bil osumljen soudeležbe pri umoru delavca Ivana Verbljaha. Zaradi pomanjkanja dokazov so ga izpustili, poizvedbo pa so se vseno še nadaljevale. Cim je prišel Podgornik na svobodo, že je poskusil pobegniti v Avstrijo, na meji so ga pa obmejni stražniki prišli. Ker vzbujajo poskus bega domnevo, da je bil sum proti njemu vendar upravičen, so ga sedaj ponovno spravili v preiskovalni zapor.

Smri kosi. V bolnišnici je umrla v starosti 48 let posestnica Marija Belec od Sv. Jurja ob Ščavnici. Truplo so danes prepeljali v njen domači kraj, kjer bo položeno k večnemu počitku. Naj počiva v miru!

Lesni plin

Belgrad, 3. oktobra. AA. Minister za gozdove in rudnike je začel akcijo za propagando uporabe lesnega plina in lesnega oglja kot gonila za motorje. V ta namen bo sklical v kratkem konferenco v ministrstvu za gozdove in rudnike, da se pogovore o tej stvari. Zato se opozarjajo gospodarstveniki, privatni inicijatorji, tovarne za plin in lastniki motornih naprav in strojev s pogonom na lesni plin. Drugi interesi, ki žele sodelovati v tem vprašanju, da se javijo osebno ali pisмено pri oddelku za vrhovno nadzorstvo pri ministrstvu za gozdove in rudnike.

Osebn. Osebn. Osebn.

Belgrajske vesti

Belgrad, 4. oktobra. m. V dvorani zemunskega kino-gledališča so priredili bivši samostojni demokrati in pristaši HSS komemoracijo za pokojinim Svetoz. Pribičevićem. Na komemoraciji so govorili o pokojniku zemunski advokati dr. Kostić, Sekula, Drlević in dr. Živko Berklić.

Belgrad, 4. okt. m. Jutri bodo prispeli semkaj zopet »Trboveljski slavčki« in bodo pod vodstvom svojega dirigenta Sulgića priredili v torek, dne 6. oktobra ob pol 9 zvečer v dvorani Kolarčeve ljudske univerze koncert slovenske narodne in umetne pesmi, na kar znova opozarjamo belgrajsko slovensko javnost.

Belgrad, 4. okt. m. V navzočnosti kraljevega odposlanca, zastopnikov vseučilišča ter vojaških oblasti je danes dopoldne soproga predsednika vlade in zunanega ministra ga. Avgusta Stojadinovića vzdala temeljni kamen za moderno vseučiliško otroško kliniko v Belgradu.

Belgrad, 3. okt. m. Ministrski predsednik dr. Stojadinović je sprejel v svojem kabinetu angleškega poslanika Ronalda Campbela.

Belgrad, 3. okt. m. Ker je bilo zaradi devalvacije francoskega franka prizadetih precej naših izvoznikov, je Društvo eklicalo konferenco, na katero so prišli izvozniki iz cele države. Na kongresu, ki bo 6. t. m. v Belgradu, bodo izvozniki sprejeli posebno resolucijo, s katero bodo naprosili kr. vlado za posredovanje pri vladah, ki so razvrednotile svoje nacionalne valute, naj bi se sklenjena ali še ne izvršena pogodba razveljavila.

Belgrad, 3. okt. m. Te dni bo zapustil svojo dosedanje službo italijanski poslanik na našem dvoru conte Guido Viola di Campalto ter bo odšel na službovanje v zunanje ministrstvo v Rim. Istočasno bo pa prišel semkaj novo imenovani italijanski poslanik Inbelli, ki je doslej služboval kot italijanski poslanik v Tirani.

Belgrad, 3. okt. m. Ker se bo 9. oktobra v Parizu odkril spomenik blagopok. kralja Petra I. Osvoboditelja in blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, je na odkritje tega spomenika pariški župan pozval tudi belgrajskega župana, ki bo odpotoval z nekaterimi občinskimi odborniki v torek v Pariz.

Belgrad, 3. okt. m. Minister za gozdove in rudnike je na podlagi čl. 74 uredbe o organizaciji ministrstva za gozdove in rudnike predpisal pravilnik o finančnem računovodstvu in blaginjski službi pri upravi državnih gozdov in državnih rudniških podjetij ter njihovih podrejenih ustanov.

Belgrad, 3. oktobra. AA. Na letalski progi Belgrad-Borovo-Zagreb in narobe je od 2. oktobra nov vojni red. Letala Aeroputa odhajajo iz Belgrada-Zemuna vsak dan ob 14. prispejo v Borovo ob 14.50. v Zagrebu pa se spuste ob 16.25. Iz Zagreba odhajajo vsak dan ob 7.25. prispejo v Borovo ob 8.55. v Belgrad pa ob 9.50.

Belgrad, 3. oktobra. AA. Od 12. do 17. oktobra bo v Montreuxu v Švici mednarodna konferenca za potniški železniški promet. Pred tem bo 9. in 10. oktobra istotam simplonska konferenca. Za te konferenca je prometni minister določil delegacijo, v kateri se nahajata tudi Josip Horvat, načelnik prometno-komercialnega oddelka ravnateljstva državnih železnic v Zagrebu, Milan Petek, svetnik in referent prometno-komercialnega oddelka ravnateljstva državnih železnic v Ljubljani.

Belgrad, 4. oktobra. AA. Ker se bo minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković nekaj časa zdravil v inozemstvu, je bil z ukazom kraljevega namestništva določen za zastopnika minister za telesno vzgojo naroda dr. Josip Rogić.

Padec čsl. krone

Usodna izjava praške vlade

Praga, 4. oktobra. AA. Češkoslovaška vlada je izdala naslednji komunikat:

V ponedeljek se sestane ministrski odbor, da v soglasju z narodno banko pripravi zakonski načrt, po katerem se zmanjša vsebina zlata češkoslovaške krone. Nova devalvacija ima svrhu nadoknaditi devalvacijo iz leta 1934. v oni meri, ki jo postala potrebna sprito devalvacije francoske, švcarske in nizozemske valute, zaradi katere se je zlato blok uknil. Notranji minister je pooblaščen, da v sporazumu z zastopniki gospodarskih in socialnih interesov prepreči neopravičeno dragnjo. Devalvacija krone bo omogočila češkoslovaškemu gospodarstvu, da se o pravem času pridruži akciji zapadnih držav proti gospodarski in politični krizi in za obči valutni mir. Vlada bo zakonski načrt o devalvaciji češkoslovaške krone predložila parlamentu že v sredo.

Nedeljski sport

Dve tekmi na igrišču SK Primorja

Ljubljana, 4. oktobra.

Podzvezne in državne prvenstvene tekme so bile po vsej državi prokinjene, namesto njih so se vršile danes nogometne tekme v korist fonda pokojnega kralja Aleksandra, ki je namenjena za podpiranje bleisanih igralcev. Na igrišču Primorja sta se odigrali edini dve tekmi, ki sta bili danes v Ljubljani na sporedu: v predtekmi je nastopilo podzvezno moštvo I. razreda proti moštvo II. razreda in kot glavna tekma SK Ljubljana proti ZSK Hermesu. Ljubljantane ni posebno vlekla na igrišče niti ena niti druga tekma, saj se itak ni šlo za točke, zato se je zbralo k tekmaru le okoli 150 gledalcev.

Reprezentanca II. razr.: Re-reprezentanca I. razr. 4:3

Igra je bila zelo težerna in ni nudila občinstvu posebnega športnega užitka. Vodilno vlogo je že takoj v začetku prevzela reprezentanca II. razreda, ki je že kmalu po pričetku igre zabila prvi gol 1:0 za II. razred. Ta gol je najbrž pripomogel reprezentanci drugega razreda, da je igrala skozi celo igro z velikim elanom in poštvovalnim startom. V drugem polčasu je igra postala mlačna in nezanimiva. V reprezentanci II. razreda je posebno odlikoval mladi Veber, ki je ustvarjal nevarne situacije pred nasprotnikom golom. Veber je imel dobroga partnerja v levi zvezi, ki je takoj domel in izbralil dobre domisleke mladega igrača leve zveze. V reprezentanci I. razreda se je posebno odlikoval Doberlet in je bil najboljši igralec na terenu. Popolnoma je bil odpovedala halflinija I. razreda, ki je tudi zakrivila poraz. Vrata pa sploh ne spada v tako moštvo. Njegova glavna napaka je bila neorientiranost in pomanjkanje pregleda položaja pred golom.

Sodil je dobro g. Kos.

SK Ljubljana - ZSK Hermes 1:1 (1:0)

Večje zanimanje je bilo za glavno tekmo med Ljubljano in Hermesom, ki je najnevarnejši rival SK Ljubljane.

Moštvo Ljubljane je nastopilo v naslednji postavi: Magister — Šiška, Zitnik II. — Sinkovec, Pišek, Obersnel — Slamberger, Sercer, Hassl, Priveršek, Erber.

Moštvo Ljubljane je nastopilo z dvema novima igralcema iz Maribora, izmed katerih je Obersnel poskušajo zelo dobro prestat, dočim se je Priveršek posebno proti koncu igre bolj slabo izkazal.

vendar bi se dalo iz njega z rešenim treningom še kaj dobrega napraviti.

Moštvo Hermes se je predstavilo sodniku tudi v malo izpremenjeni postavi in sicer je nastopilo z Maličem v голу, kateremu se pa opaža, da je že dolgo časa brez treninga in zato nesiguren. Postava moštva je bila sledeča: Malič — Košmrl, Brglez — Sočan, Frlan, Čeh — Cindrič, Primar, Klančnik, Brodnik, Rihtar.

Igra se je začela z ostrim tempom. Ljubljana je takoj prevzela vodstvo v igri, toda ta naskok je trajal le četrt ure. Že v prvih desetih minutah je Ljubljana z enajstmetrovko, po slabi presoji sodnika, vodila z 1:0. Proti koncu prvega polčasa pa je postala igra nekoliko mlačna. V drugem polčasu se je mlačnost igre še bolj poznala, ker sta obe moštvu igre še v notranjem triju, ki sta ga vodila na obeh straneh že odseljena branilca. Približno četrte ure pred zaključkom igre se je prebil Brodnik s krasnim driblingom skozi ožjo obrambo Ljubljane in z ostrim strelom izenačil na 1:1. Napad Hermes je po izenačenju skušal doseči zmago z igro po krilih, kar se mu pa ni posrečilo.

Nova postava moštva Ljubljane je najbrže nekoliko ovirala njeno celotno igro, kar se je poznalo posebno v napadu, ki ni imel pravega vodje. Magister v голу ni pokazal nič posebnega, oboja branilca sta bila povprečna in nista delala Hermesovemu napadu velikih zaprek. Še najboljši del moštva je bila halflinija, katera je igrala zelo dobro v napadanju in obrambi. Najboljši v krilski vrsti je bil Obersnel, kateremu se vidi, da igra z glavo. V napadu se je odlikoval Erber, ki je znal vsako žogo dobro izkoristiti. Notranji trio je bil precej slab in se ni mogel uveljaviti. Zelo slabo, če ne najslabše se je izkazal Hassl, ki sploh ne spada v moštvo. Slamberger je dobro izvedel par lepih prodorov, le škoda, da je igral na lastno pest.

V moštvo Hermes je ugajal branilski par, posebno Brglez, ki je bil obenem najboljši mož na polju. Krilski vrsta ni v vsem izpolnila svoje naloge, toda igrala je poštvovalno. Slabši v krilski vrsti je bil Čeh, ki ni držal svojega krila. Napadalna vrsta se je uveljavila šele v drugem polčasu, ni pa pokazala svoje običajne igre. Brodnik je koristno zalagal svoje krilo, ki pa še ni doraslo za teže tekme. Primar je dal zelo dobro igro in je bil edini, ki je znal skozi celo igro zapolniti svoje krilo. Rihtar bi igral odlično, če ne bi preveč driblal in s tem zaviral igro.

Na splošno je bila tekma zanimiva in za je skorajda igrala s pravim prvenstvenim elanom. Ljubljana kakor Hermes sta začela dobro, posebno Ljubljana, ki je v začetku zaigrala v prav liškem stilu, toda taka igra je trajala žal le malo časa.

Sodil je g. Pečar, ki ni imel igre v rokah.

Kaj še ne veste,

da mi danes izdelujemo blago v aneški kakovosti po brezkonkurenčnih cenah!

Cene našega blaga za obleke so od 120/- do 180/- dinarjev po metru

VLADA TEOKAROVIĆ KOMP.

PARACIN

Tkanine za vsak žep in vsak okus

Tovarniške prodajalne: LUBLJANA, Gradišče 4 in v vsakem večjem mestu Jugoslavije

Umetniška razstava Kos - Maleš - Gorše - Slaviček

Včeraj ob pol 12 dopoldne je bila v Jakopičevem paviljonu otvoritev umetniške razstave slikarja G. A. Kosa, slikarja M. Maleša, kiparja Fr. Goršeta ter češkega gosta slikarja Jana Slavička. K prireditvi se je zbralo izredno število odličnega ljubljanskega občinstva s predstavniki oblasti na čelu. To in pa lepa nedelja, ki se je napravila, je povečalo zbirnostno razpoloženje, ki je pred poldnevno vladalo v paviljonu in ki ga je naša umetnost lahko samo vesela.

Med odličnimi gosti, ki so se udeležili otvoritve, je bil podban g. dr. Stanko Majcen, komandant divizije div. general g. Peter Nedeljkovič, predsednik Narodne galerije g. dr. Fr. Windischer, ravnatelj Narodnega muzeja g. dr. Josip Mal, šef kulturnega oddelka mestne občine prof. dr. Rudolf Mole, min. v pokojju dr. Fran Novak, ravnatelj velešolskega dr. Milan Dular, soproga bana ga. dr. Natlačenova, soproga župana ga. dr. Adlešičeva in drugi.

Ob pol 12 je zbrano občinstvo pozdravil predsednik Društva slovenskih likovnih umetnikov prof. G. A. Kos, na prvem mestu začetnika bana, podbana g. dr. Stanka Majcena, divizijskega generala g. Petra Nedeljkoviča ter zastopnika ljubljanskega župana, šefa kulturnega oddelka gosp. dr. Rudolfa Moleta. Nato je spregovoril o razstavi sami nekaj besed in med drugim dejal: »V kolikor nas še ne poznate in v kolikor nas boete danes še spoznali, ne veže posameznih članov te skupine nobena enaka umetniška usmerjenost, veže nas le eno, to je vera v delo ter prepričanje, da je le delo tisto, ki more doseči uspeh in plačilo.« Ta govor je kakor vse ostalo prenašala radijska postaja.

Za g. G. A. Kosom je spregovoril v imenu Jugoslovansko-češkoslovaške lige prof. Ivan Vavpotic, ki je pozdravil misel, da so se trije slovenski umetniki odločili povabiti v goste brateškega češkega umetnika Jana Slavička, sina slavnega češkega krajnarja Antonina Slavička. Profesor je zaključil z željo, da bi bilo kmalu mogoče videti vseslovensko razstavo umetnosti in to bodisi v Parizu, Pragi ali Moskvi.

Nato je stopil pred mikrofon umetnostni kritik dr. Rajko Ložar, ki je imel otvoritveni govor. Govornik se je najprej dotaknil problema umetnostne propagande in njene važnosti za umetnost in je v tej zvezi povedal nekaj doslej pri nas še ne izrečenih misli o obiskovanju in prirejanju umetniških razstav. »Kdor vidi umetniško razstavo samo enkrat, je sploh ne vidi.« Zirati tega je potrebno iti v razstave večkrat, umetniki pa bodo morali o tem voditi računa ter ustanoviti posebne permanentne vstopnice. Zavratal je razširjeno zmo, da je umetnost mogoče presojati s stališča reprodukcije narave. Pri obiskovanju umetniških razstav se dalje prerado pozablja, da je vsak umetnik in celo vsaka slika individualnost zase in da je napadeno, če misli kdo, da je z enim samim obiskom z razstave sploh odnesel kak vtis in kaj dosegel. Namesto tega, da bi smatrali obiskovanje umetniških razstav zgolj za našo kulturno dolžnost, je postaviti načelo, da bomo le tedaj prisli iz krize, če bomo smatrali umetnost za funkcijo in izraz našega duhovnega življenja. Treba je s kritiko, razumevanjem in stalnim sodelovanjem delati ramo ob rami z umetnostjo, kajti vsak narod in vsak človek ima samo tako umetnost, kakršno zasluži.

Nato je govornik karakteriziral razstavljajoče umetnike ter pojasnil, kako si je zamislil v praksi ta načela — napačno je, če bi kdo mislil, da bo razstavo štirih umetniških individualnosti lahko absolviral z enim samim obiskom. Heterogene umetniške osebnosti in panoge, kakršne so tu zbrane, zahtevajo individualnih obiskov. S temi besedami je govornik zaključil ter proglasil razstavo za odprto.

Mnogogostevilni navzoči so si nato ogledali razstavljena dela, ki zbujajo splošno pozornost.

Nov grob

† V Smolenji vasi pri Novem mestu je včeraj, 4. oktobra, Bog poklical k sebi posestnika Pinka Janeza, očeta g. kaplana na Bledu. Pogrebni obredi se bodo opravili v torek dopoldne. Zlasti duhovne sobrate prosimo zanj molitve. Naj mu sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

ELITNI KINO MATICA

Tel. 21-24

Prekrasni film čarobnega netla in nepozabne vsebine

Ave Marija (Osamljeno srce)

Poje kralj tenorjev Benjamin Gigli

Predstava samo ob 16. uri.

V torek, 6. oktobra, zadnjikrat!

Predstave ob 16, 19, 15 in 21.15.

Konferenca bank v Ljubljani

Ljubljana, 4. oktobra.

Danes dopoldne so se v sejni dvorani Zadrugne gospodarske banke zbrali zastopniki strokovnih organizacij bank iz vse države na konferenco, katero je vodil predsednik ljubljanskega Društva bančnih zavodov g. dr. Ivan Slokar.

Konferenci so prisostvovali: dr. Vlada Markovič, predsednik Zdruga bank iz Beograda, nadalje člana uprave lega združenja Iovan Zivanović in Milan D. Stojadinović ter tajnik g. L. Mohr. Iz Zagreba so bili predsednik Zveze denarnih zavodov dr. Branko Pliverić, predsednik Zdruga bank g. Arnold Herzog, član uprave Franjo Hrustić in tajnik dr. Miljenko Marković. Iz Splita je prišel tajnik združenja tamošnjih bank dr. I. Rafail. Zvezo jugoslovanskih hranilnic iz Ljubljane sta zastopala predsednik g. Fran Prelnar in tajnik dr. Vladimir Murko. Ljubljansko Društvo bančnih zavodov je zastopal predsednik dr. Ivan Slokar, navzoči pa so bili tudi g. Hanuš Krofka, podpredsednik društva in g. dr. Fran Pavlin, podpredsednik združenja denarnih zavodov, nadalje član uprave društva g. Smerlnik iz Celja. Konferenca, ki je trajala od 10. do 1., se je bavila predvsem s pravilniki, ki morajo v kratkem iziti v zvezi z izvedbo uredbe o definitivni likvidaciji kmečke zaščite.

Občinske volitve pri Sv. Joštu nad Vrhniko

Včeraj so bile občinske volitve v občini Sv. Jošt nad Vrhniko. Tudi v tej občini so volitve v polni meri izjavili svojo pripadnost stranki JRZ in zaupanje narodnemu voditelju dr. Korošcu. Vložena je bila samo lista JRZ z nosilcem g. Ivanom Mačkonom na čelu. Oddanih je bilo od 270 volilnih upravičencev 141 glasov ali 53%. Lista JRZ je dobila vseh 18 mandatov.

ZIMSKÉ SPORTNE SRAJCE

v največji izbiri po najnižjih tovarniških cenah doblje pri »Krekos«, Tavčarjeva ulica štev. 3.

Političen shod v Trgovškem domu

Ljubljana, 4. oktobra.

Danes dopoldne je bil v dvorani Trgovskega doma shod trgovcev, obrtnikov in gostilničarjev. V časopisju je bilo objavljeno, da shod sklicujejo gg. Karl Soss, Ciril Majcen, Ivan Ogrin, Josip Rubež in Lovro Pičman. Pri predsedstvenih mizi pa danes ni bilo Ivana Ogrina in ne Lovra Pičmana, ker sta očitno zaslutila, da bo shod izrabljen v politične namene, zlasti, ker smo tik pred volitvami v zbornico za TOI.

Zborovanja se je udeležilo še precej obrtnikov, gostilničarjev in trgovcev iz raznih vrst. S presenečenjem so pa mnogi spoznali, da je bil na tem zborovanju govornik tak jezik, ki ga je JNS dolga leta prepovedovala in ki ga sedaj vlada dr. Stojadinoviča in dr. Korosca dopušča, čeprav je naperjen proti njej. G. Rebek, ki je imel na zborovanju glavno besedo, si gotovo ne bi dovolil leta 1933 ali 1934 tako ostrih besed, kakor si jih je danes — ker bi bil takoj proglasen za avtonomista, punktista in protidržavnega elementa. Značilno je, da so vsi govorniki in tudi poslušalci s svojimi medklici udrihali čez obstoječe stanje, nihče pa ni imel poguma povedati, da je vse sedanje stanje, zlasti žalostno stanje v Sloveniji zakrivila prav za prav JNS.

Zborovanje, ki mu je prisostvovalo okoli 300 do 400 oseb, je otvoril g. Karl Soss, nakar je imel poročilo »o gospodarskem položaju« g. Josip Rebek. Njegovo poročilo je sicer ugotovilo marsikatero žalostno razmere, v katerih živijo naši trgovci, obrtniki in gostilničarji, vendar pa g. Rebek ni povedal, da je sam sodeloval v tisti stranki, pod katero vlada je bil uničen naš kmet, naš obrtnik, ko so prišle naše hranilnice ob likvidnost, ko je nastala brezposelnost, brezpravnost in ko je prenehala svoboda zborovanja in tiska.

Predsednik gostilničarskega združenja in nekdanji sotrudnik »Pohoda« g. Majcen je predlagal resolucijo, naslovljeno na dr. Milana Stojadinoviča, v kateri zahteva rešitev razdolžitve vseh gospodarskih, znovalenja zakona o stečajju in zakona o prisilni poravnavi, prekinitev javnih prodaj in eksekucij, reformacijo davčne zakonodaje, uvedbo progresivnega obdavčenja, odstranitev gospodarskih privilegijev in zakonsko prepoved kartelov, enako obdavčitev prodajnih zadrug in konzumov, prepoved sistema industrijskih prodajalnic in velikih magacinov, kakor Bate, Tate in Tivarja, reformo socialne zakonodaje, prisilno zavarovanje obrtnikov, trgovcev in gostilničarjev, ukinitve monopolizacije trgovine, zakonsko zasledovanje šumarstva, odločanje dovoljenja za obrate ljudem brez polne izobrazbe, onemogočitev dela in koncesij tujece, osonjevanje gospodarskega sveta, znižanje banovinskih in občinskih dajatev, uredbo za ukinitve kazni gostilničarjev zaradi trošarinskih in točilniških krivd, svobodo tiska, zborovanja in razgovora, da bi se gospodarsko vprašanje moglo obravnavati na svobodnem način.

Majhen preprič je nastal med načelnikom čevljarske zadruge g. Jernejem Perdanom, ki je nastopil proti točki o prisilnem zavarovanju obrtnikov, in g. Ivanom Jelacinom, bivšim predsednikom zbornice za TOI. Končno je bila resolucija sprejeta v isti obliki, kakor je bila prebrana tudi v drugih mestih države, kjer so bila danes slična zborovanja.

Govornik je nazadnje še g. Jelacin, ki je povedal res nekaj resničnih o sedanjem stanju gospodarstva v Sloveniji in o njega vzrokih. Pozabil pa je povedati to, da je gospodarstvo Slovenije pričelo hirati tedaj, ko so imeli oblast v rokah gospodje od JNS, ter da se je pričelo sanirati od tedaj, ko je zopet začela sodelovati pri vodstvu državne uprave večina slovenskega naroda. Shod je nato zaključil g. Karl Soss.

Gospodarsko zborovanje v Mariboru

Maribor, 4. oktobra.

Danes dopoldne se je vršilo v spodnji dvorani hotela Orel dobro obiskano zborovanje mariborskih gospodarskih organizacij, katerega so priredili Združenje trgovcev, Združenje gostilničarjev ter obrtniška stanovska društva Navzoči so bili od predstavnikov omenjenih organizacij predsednik Zdruga trgovcev Pinter s podpredsednikom Milošem Osetom, predsednik Slov. trgovskega društva Mejovšek, podpredsednik Slov. obrtniškega društva Vahtar, predstavnik Društva jugoslov. obrtnikov Reicher, zastopnik okoliških obrtniških organizacij Šavder iz Tezna, podpredsednik Zdruga gostilničarjev Hönigman in drugi. Zborovanje je otvoril predsednik pripravljalnega odbora Pinter, predsedoval mu je pa Franjo Bureš. Obširen referat o krizih in težavah srednjega stanu je podal ključ. mojster Kumer, končno pa je prečital Hönigman resolucijo, v kateri so izražene najvažnejše zahteve naših gospodarskih organizacij. Zborovanje, ki se je vršilo v najlepšem redu, je ob 11 uri zaključil Franjo Bureš.

Protest ljubiteljev živali

Društvo ljubiteljev živali je priredilo v Mariboru svojevrsten protestni obhod proti Irpicinčevu živali. Člani društva so se zbrali ob 11. na Zimskoga trgu ter so potem v sprevidu korakali v meslo, s seboj pa vodili domače živali, pse, konje itd. Obhod je zbudil ob času najvažnejšega uličnega vrvenja umevno pozornost.

Peti jubilejni pohorski tek

Lep uspeh SK Maratona, ki si je priboril vse tri pokale

Maribor, 4. oktobra.

Danes je bil na tradicionalni progi od Ruške koče do Pohorskega doma V. jubilejni pohorski tek, ki ga prireja vsako leto SSK Maraton. Proga, ki pelje po krasnem gozdnem zložnem terenu, je bila dolga 5 kilometrov. Vreme je bilo danes kakor nalašč za to tekmo. Start je bil ob 11. pri Ruški koči, cilj pa je bil pri Pohorskem domu Zadruga »Pohorski dom« je pokazala veliko razumevanje za to športno prireditve ter je darovala krasen pokal za najboljšo moštvo, ki si ga mora trikrat zaporedoma ali petkrat v presledkih osvojiti. Današnji tek je prinesel krasno zmago SSK Maratonu, ki si je osvojil zmago v vseh treh disciplinah. Tek se namreč klasificira posebej za zmagovalno moštvo, za najboljšega zimskega športnika in za najboljšega lahkooletca.

Na cilj so prišli:

1. Stefančič Stefan (Maraton) 15:34, 2. Kangler Ivan (Zelcničar) 15:47, 3. Podpečan Franc

(2) 15:51, 4. Struel Franc (M) 16:07, 5. Hoš Franc (M) 16:29, 6. Herič (Z) 16:48. Nato pa sledijo Maratonci Dasko, Gril, Rühle in Sapec. Kot moštvo se je plasiral Maraton v postavi Stefančič, Struel, Hoš z 10 točkami. Drugo je bilo moštvo Zelcničarja z 11 točkami v postavi Kangler, Podpečan, Herič, tretji Maraton, četrti zopet Maraton. Največje presenečenje tega teka je bila zmaga izvrstnega Stefančiča nad našim večkratnim zmagovalcem tudi na mednarodnih tekmah Kanglerjem. V zimski skupini si je priboril prvo mesto Franc Hoš (M), 2. Herič Jože (Z), 3. Sapec Franc (M).

Pri Pohorskem domu so po teku razdelili pokale. V imenu zadruge »Pohorski dom« ter v ime starejšinskega odbora Maratona je pozdravil tekmovalce ravnatelj dr. Tominec in lepem nagovoru ter jim razdelil darila. Prireditvi je prisostvovalo zelo veliko turistov, ki so izkoristili lepo vreme za izlet na Pohorje ter so z največjo pozornostjo zasledovali lepo borbo.

Mariborski sport

Srednješolski lahkooletski miting

Maribor, 4. oktobra.

Dijaki mariborskih srednjih šol so priredili včeraj in danes na igrišču Zelcničarja lahkooletski miting, ki je bila ena najlepših letošnjih lahkooletskih prireditev. Na mitingu so tekmovali gimnazijci, realčani, dijaki trgovske akademije in učiteljska. Visoko nad vsemi je zmagala gimnazija, ki si je priborila 111 točk, na drugem mestu je realka z 58 in pol, tretja trgovska akademija s 25 in pol, četrto pa učiteljske z 11 točkami. Posamezni rezultati:

Tek na 60 metrov: 1. Lončarič (G) 7.6; 2. Smerdu (G) 7.6; 3. Skok (G) 7.7. V predtekju je bil v tej disciplini dosežen nov rekord 7.4.

Tek na 100 metrov: 1. Smerdu (G) 12.3; 2. Lončarič (G); 3. Skok (G).

Tek na 80 metrov z ovirami: 1. Smerdu 13.3; 2. Novak (G) 13.4; 3. Lašič (G) 13.6.

Tek na 1500 metrov: 1. Sniderer (R) 4:41 (nov rekord); 2. Pukl (R) 4:54.3.

Skok v višino: 1. Skok 1.60; 2. Lešnik; 3. Zorko (Trg.) oba 155 cm.

Skok v daljavo: 1. Skok 5.74; 2. Erjavec (R) 5:46; 3. Novak 5:35.

Met kroglice: 1. Novak 13.55; 2. Faninger (R) 13.18; 3. Gregorovič (G) 12.87.

Met diska: 1. Novak 35.34; 2. Faninger 34.52; 3. Zej 34.38.

Met kopja: 1. Gregorovič 44.72 (nov rekord); 2. Vitez (G) 40.08; 3. Lončarič (G) 39.25.

Štabela 4krat 100 m: 1. Gimnazija; 2. Realka; 3. Trgovska akademija.

NOGOMETNA TEKMA V KORIST FONDA BLAGOPKOJNEGA KRALJA ALEKSANDRA I. ZEDINITELJA

Maribor, 4. oktobra.

Na igrišču SK Rapida se je danes popoldne odigrala nogometna tekma v korist fonda blagopkojnega kralja Aleksandra I. V to svrhu je imenoval tukajšnji odbor LNP dve moštvi, belo in modro, ki sta bili sestavljeni iz vseh štirih mariborskih nogometnih klubov. Po medij in nezanimivi igri se je tekma končala neodločeno 5:5 (3:1) za modre. Tekmi je prisostvovalo točno 40 ljudi in je bila brzokona pasivna. Sodil je g. Jančič.

Mariborski gasilci so igrali tekmo proti SK Konjcem 2:1 (1:0). Tekma se je odigrala ob Magdalenskem parku ter se je končala z zasluženim zmago gasilcev, ki so dokazali, da so tudi dobri športniki. Sodil je g. Papič.

Celjski sport

Celje, 4. oktobra.

Danes so se vršile prijateljske tekme v korist fonda za blagopkojnega kralja. Prijateljski tekmi sta se vršili na Glaziji. Tekmi sta bili:

SK Celje : SK Jugoslavija 6:0 (3:0).

SK Olimp : SK Atletiki 5:3 (1:1).

Prva tekma je bila zelo enostranska, ker je bilo SK Celje v močni premoči. SK Jugoslavija je igral raztrgano in je bil za cel razred slabši.

V drugi tekmi je bilo v prvem polčasu razmerje enako. V drugem polčasu so Atletiki igrali samo z 10 možmi. Obe tekmi je posetilo okoli 300 gledalcev. Sodnika sta bila dobra.

Ljubljana, 4. oktobra. SK Ljubljana (jun.) : Reka (jun.) 3:2 (2:1).

Vrhnika : Sparta 5:2 (2:1).

Zagreb, 4. oktobra. b. BSK : Jedinstvo 4:3 (2:2). Jugoslavija : BASK 4:3 (3:0).

HAZENA

Jadran : Gorenjec 6:0.

Balkanske igre v Atenah

Atene, 4. oktobra. Včerajšnji dan balkanskih iger je bil za Jugoslavijo naravnost porazen. Jugoslovani niso včeraj dobili nobenega, niti prvega niti drugega mesta, tako da izgleda, da se bomo morali boriti z Romuni celo za drugo mesto. Romuni so namreč občutno zmanjšali razliko med Jugoslavijo in Rmunijo. Rezultati včerajšnjega tekmovalca so naslednji:

Tek na 200 m: 1. Frangudis (G) 22.9; 2. Sakelariu (G) 23.2; 3. Lis (R) 23.6; 4. Pieteršek (J) 24; 6. Bauer (J).

Tek na 5000 m: 1. Kristea (R) 15:51.8; 2. Mak-sud (T) 16:00.2; 3. Arvanitis (G) 16:00.4; 4. Bručan (J) 16:10; Krevs (J) se sploh ni plasiral.

Met diska: 1. Silas (G) 48.44 m; 2. Havaletz (R) 44.25; 3. Klevt (J) 43.06 m.

Tek na 400 m z zaprankami: 1. Mantikas (G) 54.4; 2. Skijadas (G) 55.2; 3. Beskius (R) 58.3; 4. Bančak (J) 58.6.

Skok v daljavo: 1. Jonescu (R) 6.82 m; 2. Lambrakis (G) 6.73; 3. Buralović (J) 6.59.

Met kopja: 1. Papageorgius (G) 64.60 m (nov grški in balkanski rekord); 2. Kokupolos (G) 61.14; 3. Bamazu (R) 61; 4. Markušić (J) 58.83 m.

Balkanska štabela: 1. Grčija 3.24; 2. Jugoslavija 3.284; 3. Romunija 3.314; 4. Turčija 3.37.

V spomin Mihaelu Habihu

žrtvi germanskega barbarstva na Koroškem

Ljubljana, dne 4. oktobra.

Danes dopoldne ob 11. je bila v veliki sejni dvorani mestnega magistrata spominska seja Kluba koroških Slovencev ter prijateljev slovenske Koroške na čast koroškemu mlademu pevcu Mihaelu Habihu, ki so ga na barbarski način ubili koroški heimwehrovci.

Sejo je takoj otvoril višji državni tožilec dr. Luka Kravina, ki je tudi podpredsednik kluba, ter razložil, čemu so se zbrali k temu žalostnemu zborovanju.

Nobeno sovražno čuvstvo do nemškega naroda nas ne navdaja, je dejal, ker dobro vemo, da vsi pošteni Nemci tako gnusnega načina narodnostnega boja na Koroškem ne morejo odobravati. Obsojamo le nemoralno nemškutarstvo, ki ga žal uradna oblast sama vzgaja in podpira. Zbrala nas je tudi težka skrb za usodo našega življa, ki s strahom gleda v bodočnost. Nato je v par besedah, ki jih je prevečala obožna nota, ponovil zgodovino tega potilničnega uboja na Koroškem, ki bi bil drugod vzbudil mnogo več mednarodnega razburjenja, tako pa je šla zgodovina mimo njega, ker je bil storjen le nad — Slovincem. Opisal je, kako so fantje, sinovi slovenske matere, ki pa so postali narodni odpadniki, na barbarski način ubili vselega pevca, ko se je iz Logevasi vračal domov po uspehi kulturni prireditvi. Ni to prvi primer, da je padel koroški Slovenec kot žrtev narodne značajnosti. Toda prej so jih pobijali Nemci, Habihu pa je ubil

zapeljani ponemškutarjeni sin slovenske matere iz sosednje vasi. Če je avstrijska oblast zato podpirala ponemčevanje, potem je sedaj lepo postrzevana. Renegat, narodni odpadnik, to je vzor obilestem na Koroškem! Heimwehr, ki ima na vesti življenje mladega Habihu, je organiziral napad na župnika Fertalo v Pokrčah, ko je zopet uvedel slovensko petje v cerkvi, ista organizacija je barbarsko napadla naše pevce v Kotmarivasi, ista organizacija je izvedla opasni napad na voditeljico slovenskega deklisnega gibanja na Koroškem Milko Hartmanovo, ki je od dobljenih ran skoraj oslepeła. Za vse te napade ni bil nihče poklican pred sodišče, kajti Heimwehr poveljuje na Koroškem tudi državnemu pravdnstvu. Prepuščeni samim sebi, pozabljeni od vseh, zrejo koroški Slovinci žalostnim časom nasproti. Ali naj z zaman čakajo na dokaz, da stoji za njihovimi božjimi in naravnimi pravicami, če ne krščanska avstrijska vlada, pa vsaj ves slovenski narod, vsa pomlajena, močna Jugoslavija?

Po tem ganljivem govoru, ki je polno nabito dvorano, ki so jo poleg Kluba koroških Slovencev zasedli številni predstavniki raznih kulturnih in narodnoobrambnih organizacij ter veliko število mestnih svetnikov, do dna duše presunil, so vsi vzkliknili trikrat Slava! v spomin mladi slovenski žrtvi, nakar se je predsednik kluba dr. Fellacher iskreno zahvalil za tako časten obisk. Zborovalci so se tiho razšli, kot so prišli.

Po dvamesečnem odporu proti rdeči premoči so hrabri branilci Alkazarja, rešeni od nacionalnih čet, zapustili popolnoma porušen zgodovinski grad Fi lipa II. Na čelu vrhovni poveljnik belih čet general Franco s poveljnikom hrabrih branilcev polkovnikom Mescardom.

Primorske vesti

Duca d'Aosta je 5. avgusta t. l. izpod letala, ki je strmoglavilo na mirensko polje pri Gorici ter se pri tem vnelo, izvlekel podporočnika Vincenca Viginija. Zato je prine, ki je poveljnik III. letalske divizije, dobil sedaj srebrno medaljo za vojaške zasluge. Pilot, ki ga je bil z velikim trudom in za ceno opeklin rešil, je še živel.

Tajnik postojnskega fašista Vincenca Maggi je bil prestavljen in na njegovo mesto imenovan dr. Dominik Carminec. Za tajnika fašista pri Sv. Mihaelu blizu Postojne je bil imenovan Alojzij Gelli. Kakor vidimo, sami Italijani iz starega kraja.

Rodbina don Carlosa, znanega prednika pretendentov na španski prestol, ki imajo še danes veliko pristašev zlasti v baskijskih deželah, počiva vsa v baziliki sv. Justa v Trstu, kjer je bil don Carlos umrl. Zato so mislili, da bodo tudi don Alfonso Carlosa Bourbonskega, ki je pred nekaj dnevi umrl na Dunaju, pokopali v tržaški stolnici. Toda po odredbi vdove je bil potomec španskih Bourbonov pokopan v kapeli grada Puchheim, ne pa v Trstu.

XV. kongres italijanskih urologov je začel zborovati 1. oktobra v Trstu. Bili so zbrani vsi italijanski strokovnjaki v tej vadi in tudi veliko inozemcev. Izbrali so si Trst za svoj letošnji kongres zato, ker je bil tukaj pred štiridesetimi leti ustanovil prvi urološki oddelek na bolnišnici oče italijanske urologije Giorgio Nicolich, po rodu iz hrvaške Dalmacije. Nicolich je prvi izvršil operacijo, ki se imenuje pielotomija. Na kongresu samem je med drugimi govoril mladi doktor Marino Novak iz Trsta, tudi on brez dvoma slovenskega pokolenja.

Smrtna nesreča. 1. oktobra je 50 letni voznik Ivan Prezelj v Trstu, ko je vozil tovore ob pristaniških skladiščih, tako nesrečno padel z voza, da je kmalu nato v bolnišnici umrl.

Noznanokam sta izginila prošle nedelje 14-letni Hektor Hvala in 15 letni Lucijan Klun, ki stanujeta s vojimi starši eden v ulici Donata Bramante 9, drugi pa v ulici Giulia 27. Znano je, da sta obadva imela karto Abesinije, na kateri sta s evinčnikom narisala pot, po kateri brččas mislita, ko bosta dospela tjakaj, napraviti ekspedicijo po tej zanimivi deželi. Starši se seveda prestrašeno sprašujejo, kje se sedaj dečka nahajata, policija pa jih pridno išče in bo podjetna dečka najbrže kmalu našla še v Evropi.

Smrt v Afriki. Pred kratkim je bil 38 letni letalsko-mehanični specialist Guido Ferfolja, doma iz Gorice, kjer stanuje v ulici Cappella 38, iz letalske tovarne v Tržiču (Monfalcone) poslan v Bengazi, kjer gradijo veliko letalsko oporišče. Ko je Ferfolja z osmimi drugimi tovariši svoje delo opravil, se je vkrcal za domovino, in sicer na hidroavionu v Bengaziju. Hidroavion se je pa ponesrečil in se je Ferfolja ubil. Zapušta vdovo in dva mala otroka.

Hud požar je izbruhnil v Dupljah pri Ajdovčini in uničil hišo 71 letnega kmeta Antona Batiča, plameni pa so popolnoma uničili tudi sosedni senik Kristine Nussdorfer. Skupna škoda znaša okoli 20.000 lir.

S hudo razrezano glavo so našli te dni v Spodnji Idriji 60 letnega kmeta Ivana Zaleščka, ki ga je bil neznanec v njegovem lastnem domu napadel z nožem in tako zdelal, da so ga morali prepeljati v idrijsko bolnišnico. Kaj je vzrok temu napadu, za enkrat še ni znano.

Strela je 27. septembra, ko je na Goriškem divjal precej hud vihar, oplazila blizu Opatjega sela 60 letnega Franca Pahorja, Franca Trampuša in Andreja Okretiča, ki so se nahajali skupaj v hiši Franceta Pahorja. Bila je potrebna zdravniška pomoč.

Jugoslovanskega šoferja Jožefa Leleka iz Gokovca so aretirali italijanski graučarji blizu Godoviča, ker je brez potnega lista prevozil mejo za nekimi neznanimi opravki.

Renée pri Gorici so imele 25. t. m. slavnosten dan. Prišel je namreč fašistični tajnik goriske provincine Lurasehi skupaj s fašistično voditeljico Alfonsi. Obiskala sta Ivano Gregorič, roj. Lukežič, ki je te dni porodila krepka dvojčka. Izročila sta ji dar gorških fašistik, obstoječ iz stvari, ki so nujno potrebne za novorojene državljane. Taki obiski imajo seveda tudi patriotičen pomen in namen.

V Lomu pri Kanalu so saje iz bližnjega dimnika vnele hišo kmeta Andreja Mraka, ki je začela kmalu hudo goriti. Škode je najmanj 8000 lir.

Nadškof msgr. Margotti je 27. sept. prvi obiskal Gradiško in je bil slovesno sprejet. Pri sprejemu so bili predstavniki vseh civilnih in vojaških oblasti.

Cerkvene vesti. Državno tajništvo sv. očeta je imenovalo g. Alojzija Novaka, dekana v Crničah pri Gorici, za nadštevilnega tajnega komornika Nj. Svetosti, g. Franca Ballabena, dekana v Krmini, g. Angela Trevisana, dekana v furlanskem Visu, in g. Jožefa Vodopivca, dekana v Tolminu, pa za častne komornike Nj. Svetosti.

Umrl je v Pulju Jožef Motka, ki je bil zelo znan v primorskih trgovskih krogih. Pred vojno je bil vodja agencije Dreherjeve pivovarne, po vojni pa je trgoval pod imenom tvrde Vodnik in Motka v najrazličnejšem blagu. Leta 1915 je bil zaradi iredentizma v taborišču v Göllersdorfu.

59 letnico svoje prve vs. maše je praznoval te dni g. Jožef Bottegaro, ki pomaga v znani cerkvi sv. Antona v Trstu. 84 letni starček, ki še vedno

opravlja duhovsko službo, je torej tik pred svojo biserno sv. mašo.

Nekdaj in danes. V rimskem listu »Tribunic« od 28. septembra l. 1919 se bere, kar je italijanski zunanji minister Tiltoni govoril v rimski zbornici dne 27. septembra istega leta. Dejal je: »Z nami združena ljudstva druge narodnosti naj vedo, da mi z zgražanjem odklanjamo vsaktero misel tlačanja ali raznarodovanja; njihov jezik in njih kulturne ustanove bodo spoštovane; njihovi upravni zastopniki bodo uživali vse pravice naše svobodoljubne in demokratične zakonodaje; njihovi politični poslanci bodo prisrčno sprejeti v italijanskem parlamentu.« Zbornica je tem besedam navdušeno poskala. — Kako pa danes?

Nov fašistični tajnik tržaške provincine Mussolini je dosedanega tajnika fašistične stranke v Trstu Karla Perusino imenoval za vladnega komisarja pristaniških skladišč (Maggazini Generali), na njegovo mesto pa imenoval Emila Graziolija, ki je sedaj fašistični tajnik južnega Tirola, prej pa je bil deset let fašistični vodja na Krasu s sedežem v Senožečah in je veliko storil za poitalijančenje Krasa, kolikor mu je pač uspelo. Da bo to svojo delavnost sedaj kot šef vsega fašizma v tržaškem Primorju še podvojil, ni dvomiti. Zakaj je moral iti Perusino, ki je vodil fašistično politiko v Trstu sedem let, ni znano.

Novo vino se bo smelo točiti po gostilnah šele s 1. oktobrom, pač pa se mošt sme točiti že zdaj, se mora pa prej zdavstvenemu uradu naznaniti.

Opatijo so začeli močno prenavljati in regulirati ceste. Razširili, popravili in s porfidom tlakovali bodo cesti Manzoni in Oberdan, razširili korzo Vittorio Emanuele in regulirali trg (Piazza del Mercato).

Viničarske slavnosti ali »veselice groduzja«, kakor temu pravijo v Italiji, so bile te dni po vsem Primorju. To so bili sprevodi na vozeh v narodnih nošah, najlepši vozovi so dobili nagrade. Seveda se je tudi pridno plesalo in imenitno pilo. Tudi v Postojni, kjer ne raste vino, je bil tak vesel sprevod. Priredili jih je Dopolavoro, ki širi latinsko šolo po vsej Julijski krajini.

Zmagovalec pri letalskem tekmovanju na progi Anglija-Avstralija, Scott, je zmagal tudi pri zračnih tekmah na progi Anglija-Južna Afrika. Iz Portsmoutha do Johannesburga (10.460 km) je priletel v 52 urah in 58 minutah.

Ljubljanska kronika

DVA ZANIMIVA ARETIRANCA

Ljubljanska policija je aretirala neko žensko, ki je bila zaradi nemoralne obrti že pred leti izgnana iz Ljubljane. Je to znana M. G., stara komaj 34 let, pa ima že 25 sodnih kazni za seboj. Policija jo je ujela, ko se je večeraj kljub prepovedi zopet vrnila v mesto. — Še bolj zanimiv pa je star znanec ljubljanske policije J. S., ki so ga oblasti že dolgo iskale zaradi raznih goljufij, ki jih je počeljal v okolici Ljubljane. S. je imel navado, da je izvajal od lahkovernih ljudi denar pod pretvezo, da jim preskrbi službo. S podobno pretvezo je izvalil tudi nekaj žensk na samotne kraje, nad katerimi je skušal napraviti nasilje. Končno je S. padel policiji v roke. Večera je je namreč policijski uradnik aretiral v bližini letališča.

V Elitnem kinu Maticca je danes predstava samo ob 16. ker je zvečer ob 20 koncert Glasbene Maticce.

Debela slana. Ljubljanski vrtovi so danes doživeli katastrofo. Cvetoeče dalje in komaj razvijajoče krizanteme, astre in druge lepe jesenske cvetlice so bile davi popolnoma uničene. V hladni noči je namreč padla na Ljubljansko polje skoraj za prst debela slana, ki je uničila vse cvetje, pomorila vse zelenje, kakor še rastoči fižol, osmodila drevice. Škoda, ki jo je slana povzročila, sicer ni velika, pač pa bodo trpeli vrtnarji, ki za Vse svete ne bodo imeli na razpolago dovolj cvetlic. Jesenske cvetlice izgledajo kakor posmojene ali požgane. Lastniki vrtoev trdijo, da jim sneg ne bi toliko škodil, kakor pa je storila ta uničujoča slana.

Med Hrvatimi v Burgenlandu

Zanimivi in poučni so pogledi na položaj drugih narodnih manjšin v Avstriji. Tako lahko spoznavamo nedostotnosti svojega položaja stvarne in črpa še mnogo pobudo za lastno delo. — Gradiščanski Hrvati so imeli dne 9. septembra v vasi Cembli v južnem predelu svoje dežele letošnji veliki zbor osrednje kulturne organizacije. Podajamo v naslednjem njegov potek.

Zbor so otvorile mladenke z zvečno himno. Nato sta navzoče pozdravila domači župan in župnik z željo, da bi zborovanje čim najbolje uspelo. Predsednik župnik Horvat prebere pozdravne brzojave, med drugimi pozdrav gradiščanskega dež. glavarja inž. Sylvestra in drž. svetnika dr. Lovra Karalla.

Predsednik je potem podal poročilo o minulem letu. Naglasil je, da so hrvatske želje pridle do najvišjih mest in da vstaja v deželi ozračje, ki bo zagotovilo miren in uspešen kulturni razvoj. Kancler Schuselcnič govori o vrlih Hrvatih, dež. glavar je ponovno ostro obsodil renegatstvo in zabičal, naj Hrvati ostanjejo zvesti svoji narodnosti. Hrvati so dobili svojega šolskega nadzornika, ki nadzoruje 45 šol; treba je samo še pravičnega šolskega zakona. Vse to je bilo močeno, ker je narod podpiral delo Kulturnega društva. V bodoče bo treba mnoge organizacijske presnove in poglobitve, treba pa bo najprej moza, ki ga Hrvati priznajo za svojega političnega vodjo in ta je — dr. Lovro Karall. — Misliti je treba še na pritegnitev Hrvatov, ki doslej niso v vrstah Kulturnega društva, kajti sedaj je čas sloge, zedinjenja in rešitve.

Drugi govornik, župnik Jandrišević, je pokazal še obstoječe rane narodnega telesa na jugu. Hrvatstvo boleha na jugu dežele, ker nima svojih duhovnikov in učiteljev, ker so njegova sela mala in pripadajo mnogokod nemškim faram. — Dolga leta ljudstvo ni razumelo duhovnika v fari, ker je bil tuje narodnosti, deca se je morala v šolah mučiti z jezikom, ki ga ni razumela. Vrh vseh je bilo poljubno izseljevanje Hrvatov, ki so morali za bori kruh v tuj svet. Odslej bo treba večje brige severnega dela za južne kraje. Na

jug morajo prihajati pevci in tamburaši ter buditi narodno zavest. Treba bo hrvatskih knjig, duhovnikov in učiteljev, da se spet zbudi narod, ki je doslej spal.

Hrvatski šolski nadzornik prof. Kloudus je podal pregled hrvatskega šolstva. Hrvati imajo 27 šol z izključnim hrvatskim učnim jezikom ter 16 dvojezičnih šol. V nadzornikov delokrog spadajo prve in hrvatski razredi drugih. Vrsta hrvatskih občin do danes nima hrvatske šole. Po razlagi dosedanega in novega šolskega zakona, ki še ni odobren, je nadzornik zaključil: **Bratje Hrvati! Ne pozabite, da ste sinovi junškega naroda, in da nam zgodovina nalaga dolžnost, da spoštujemo dedičino slavnih prednikov. Skrbimo vsi za to, da vzgojimo narod, ki bo zaveden, krepek in zvest sebi in svoji domovini Avstriji.**

Zbor je nato jednoglasno sprejel resolucijo o hrvatskem šolstvu v hrvatskih selih, ki se glasi: 1. Hrvatska šola: vsaka šola je hrvatska in se mora v njej poučevati hrvatski materni jezik. — 2. Na hrvatskih šolah zamore biti nastavljen samo Hrvat kot učitelj. — 3. Učitelji, ki se potegujejo za mesto na hrvatski šoli, morajo z izpitom dokazati, da so sposobni poučevanja v hrvatskem jeziku.

Urednik »Hrvatskih novic« g. Mate Fržin je podal politični pregled položaja manjšine in med drugim prebral pismo, ki ga je ob neki priliki naslovil na dež. glavarja voditelj Hrvatov dr. Karall in ki pove tudi tole: »Hrvatski narod živi kot manjšina že stoletja z nemškim narodom v bratskem miru in ob medsebojnem spoštovanju narodnih posebnosti. V minulih letih so Hrvati svojo zvestobo ponovno dokazali. Pod Vašim vodstvom so bile podane možnosti, da bodo Hrvati svojo narodno posebnost gojili naprej. To zvestobo bodo Hrvati vračali tudi v bodoče s svojo zvestobo.« — Ob zaključku zborovanja navzoče enodušno odobrijo pozdravna brzojava kanclerju in dež. glavarju. Zbor je zaključila himna burgenlandskih Hrvatov: Hrvat mi je otač!

(Po Kor. Slovincu.)

kone, ki jih kot krščanska država morajo izvajati bilo za Nemce, bilo za Slovence.

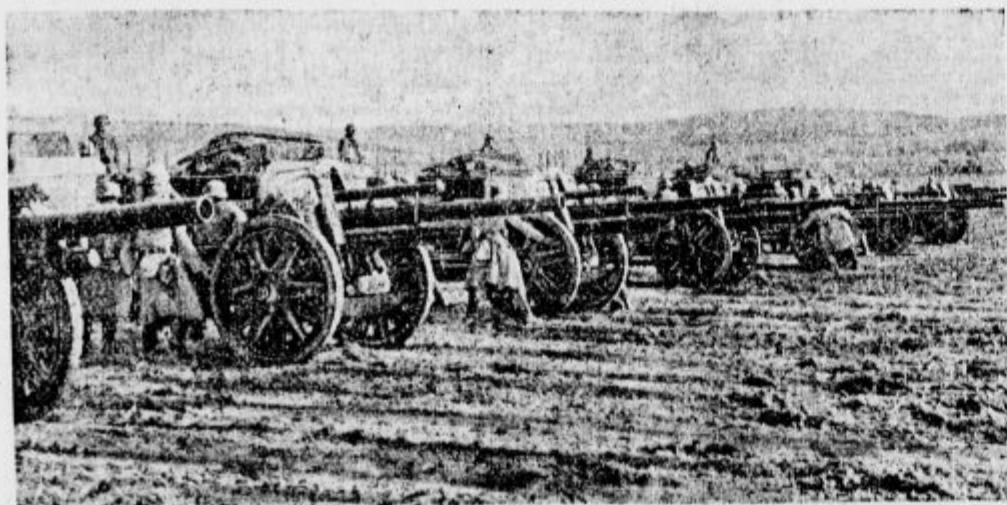
Drobne vesti iz Koroške

Avstrijske narodne manjšine se bodo po pisano časopisja baje udeležile velikega zborovanja avstrijske domovinske fronte na Dunaju dne 18. oktobra. Povabljeni so bili tudi koroški Slovinci s pristavkom, naj pridejo v svojih narodnih nošah. Ni še znano, kakšen bo odziv na to povabilo.

Na Vrbi se je nahajal na jesenskem letovanju tudi siamski kralj s številnim spremstvom. Vzbuja je povsod, kjer se je pokazal, razumljivo zanimanje.

V Pliberku je nenadoma umrl Ignacij Kreuzmayer, poslovodja podjetja Metnic v Pliberku. — Pokojni, ki je bil rodom iz Kočevja, je užival med Slovinci globoko spoštovanje, prvič zaradi njegovega dobrega značaja, nadalje pa tudi zaradi njegovega vsestranskega spoštovanja Slovencev in slovenskega jezika. Tudi delavstvo ga je oboževalo. Prepeljan je bil iz Pliberka v svojo ožjo kočevsko domovino, da tam počiva do vstajenja.

Zahomec ob Zili. Na pametno pobudo nekega rodoljuba so se začeli tukaj zelo zavzemati, da se poživijo stare ziljske narodne noše, ki ob pristisku modernih modnih spak hitro izumirajo. — Zahomčani bodo odslej skušali cerkevna zeganja slaviti po starih narodnih obredih, ki bodo brez dvoma velika privlačna sila tako za koroške Slovence same, a tudi za Slovence iz drugih krajev.

Nemški topničarji na manevrih.